

O OBLEČENÍ JINAK

AUTOR

Recyklohraní, o.p.s., Mgr. Petra Rabušicová, Ing. Terezie Pačesová

ZÁMĚR

Žák si ujasní, kde a jak vzniká oblečení, k čemu nám slouží, co patří do oblečení, jak to udělat, aby sloužilo co nejdéle, co se může stát s oblečením, když z něho vyroste, jiné využití oblečení.

CÍLOVÁ VĚKOVÁ SKUPINA

I. stupeň ZŠ, 3. – 5. třída, (1. a 2. třída dle uvážení pedagoga)

KLÍČOVÉ CÍLE

Žák reflektuje vlastní zkušenosti s oblečením (kolik má oblečení, jak dlouho ho používá). Žák si uvědomuje původ oblečení, z jakých materiálů se vyrábí, jaké přírodní zdroje jsou potřeba a jaké jsou důsledky výroby oblečení. Žák reflektuje vlastní potřeby např. mít nové tričko s oblíbenou postavou/hrdinou a vliv reklamy. Žák umí popsat, jak se o oblečení starat, jak lze prodloužit životnost (kreativní opravy či přetvoření v něco jiného užitečného) a co se s ním stane, když mu odroste.

KLÍČOVÉ POJMY

Oděv, druhy oděvů, materiály, vlna, bavlna, len, hedvábí, recyklace, prodloužení životnosti oděvu, kontejnery na oděvy, plýtvání lidskou prací a energií, marnivost

ZÁKLADNÍ INFORMACE K TÉMATU

Oblečení patří mezi velmi často nakupované zboží. Uvádí se, že v České republice se každoročně spotřebuje zhruba patnáct kilogramů textilu na hlavu¹. S výrobou textilu/oděvů je spojena řada environmentálních a zdravotních aspektů, např.:

- Přibližně 50 % všech oděvů je vyráběno z bavlny. V konvenčním zemědělství se bavlna často pěstuje s nesprávným používáním pesticidů. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) každoročně přispívá nesprávné používání pesticidů k poškození zdraví až 3 mil. lidí.²
- K výrobě jednoho jediného trička je potřeba 2720 litrů vody (tolik množství vody vypije člověk během tří let).³

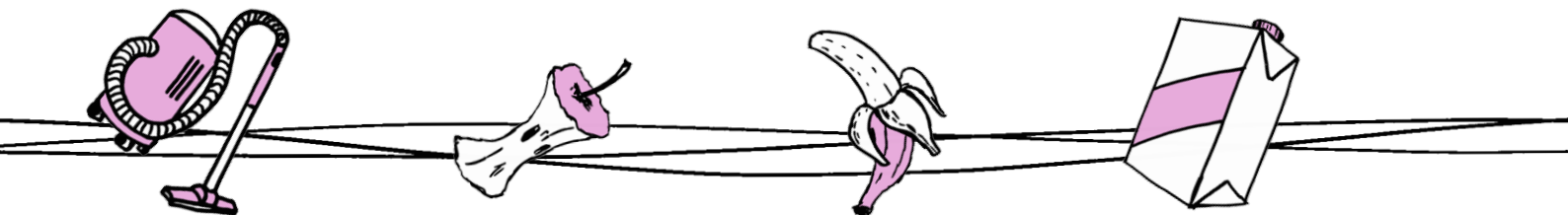
V továrnách se ročně vyprodukuje 80 miliard kusů oblečení.⁴ Velká část výroby oblečení je situována v nízkonákladových ekonomikách, kde jsou nízké mzdy a celkově panují velmi špatné pracovní podmínky. V novodobé historii textil-

1 Zdroj: a2larm.cz/2016/09/obleknout-se-bez-pocitu-viny/

2 Zdroj: www.bewusstkaufen.at/

3 Zdroj: mintyfinty.cz/2016/04/fashion-revolution-the-love-story/

4 Zdroj: mintyfinty.cz/2016/04/fashion-revolution-the-love-story/

ního průmyslu se do povědomí zapsala tragédie zhroutení budovy Rana Plaza na předměstí bangladéšské metropole Dháka z 24. dubna 2013, která si vyžádala 1 134 obětí. Kolem 2 500 zraněných lidí bylo z trosk továrny vytaženo.⁵ Tato tragédie vyvolala vlnu zájmu o tom, jak je oblečení vyráběno. Uvědomělé nakupování oblečení chrání peněženku i zdraví spotřebitele a nese s sebou i výše zmiňované etické aspekty a ochranu ŽP. Mít nejnужnější množství oděvů, o které se starám, aby mi sloužilo co nejdéle, využívat kromě konvenčních obchodů i seconhandy/bazary. Stejně tak poskytovat nepotřebné oděvní kousky dále. Více informací k tématu naleznete v lektorské příručce.

DOBA TRVÁNÍ

45 minut - základní vyučovací hodina

MÍSTO

Učebna ZŠ

POMŮCKY

Různé druhy starých triček, nůžky, hůlka na tkalcovský stav, rozstříhané pásky triček, krabicové kartony, lepidlo, provázek na zavěšení, staré látky, pracovní list, kartičky s materiály pro výrobu oblečení, příklady materiálů

POPIS PROGRAMU VČETNĚ METOD PRÁCE

Rozděleno na SCÉNÁŘ I (pro mladší žáky) a SCÉNÁŘ II (pro starší žáky)

SCÉNÁŘ I

AKTIVITA 1 – ÚVOD – RODINA ŠETRNÝCH

Cíle aktivity: Žáci budou uvedeni do tématu péče o oblečení a přístupu k němu, aby sloužilo co nejdéle

Metoda: četba příběhu, reflexe, diskuse

Časová dotace: 10 min

Pomůcky: Text příběhu, případně tabule/flipchart a psací potřeby

Postup:

Pedagog vypráví žákům o rodině Šetrných.

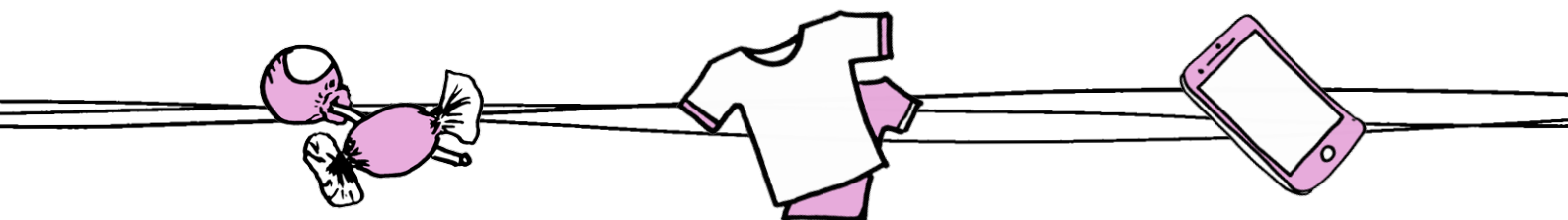
Pepa Šetrný je docela obyčejný kluk. Chodí do 5. třídy. Velice rád hraje s kamarády fotbal i ostatní kolektivní sporty. Často se mu stává, že si roztrhne tepláky, zašpiní kraťasy, nebo jinak poškodí kalhoty. Dříve se na něj maminka často zlobila. Opakovala mu, že nevydělávají s tatínkem jen na to, aby mu kupovali stále nové sportovní oblečení. A proto mu maminka poškozené věci začala zašívát a tím prodlužovala jejich životnost. Také již více důsledně dbá na to, aby Pepa nosil na sportování na hřiště jiné oblečení, než do školy a školní si zbytečně neničil.

Kdežto Anička, ta není jako bratr Pepa. Dbá o sebe mnohem více, jako každá slečna. A protože má kamarádky, které se rády předvádí v něčem novém, tak se jim chce vyrovnat. Maminka s tatínkem si nevědí rady, co si s Aničkou mají počít. Neustále se domáhá nového oblečení, i když má svého dostatek a je pěkné a moderní. Je to zcela běžné, nebo je to jen její rozmar?

Učitel(ka) pokládá dětem otázky: (společná diskuse)

- Je to v pořádku, děti? Jak byste to řešily vy?
- Víte, kolik oblečení máte doma vy? A potřebujete všechno to oblečení?
- Dědíte oblečení po sourozencích?
- Co byste udělali s oblečením, které je vám již malé a už je nenosite? Dostávají je mladší sourozenci?
- Jak se staráme o oblečení, aby nám vydrželo co nejdéle?
- Jinde je třeba oblečení potřebojí a mají ho málo. Můžeme pro ně něco udělat?

⁵ Zdroj: fashionrevolution.org/

- Dát do bazaru? Co to je? (dětský bazar ve škole/mateřském centru/sokole/...)
- Co to je charita? Víte, co to znamená darovat pro charitu?
- Co už se nepoužije, dáme do kontejnerů na oděvy, znáte je? Jakou mají barvu? Co vše lze do nich odložit?

AKTIVITA 2 – CO MÁME NA SOBĚ

Cíle aktivity: Žáci si uvědomí materiály, ze kterých je oblečení složeno, zrakem i hmatem porovnají kvalitu.

Metoda: Metoda přímého pozorování, názorné ukázky (citové prožitky).

Časová dotace: 15 min.

Pomůcky: Ukázky materiálů, vlna, bavlna, len, umělé materiály - záclony, ukázky i na obrázcích (vlna - ovce, bavlna - rostlina, len - rostlina, přírodní materiál)

Postup:

1. Učitel seznámí žáky s materiály, ze kterých je možno dnes oblečení vyrobit. Pomocí kartiček a praktických ukázek látek, mohou žáci srovnat svá oblečení. Jednotlivé látky mohou žáci osahat a prohlédnout si.
2. Děti si prohlédnou své oblečení, uvědomí si, z jakých materiálů je jejich oblečení dnes. Například: Hanka – má dnes triko, mikinu, rifle a šušťákovou bundu. Společně se každý zamyslí, z jakých materiálů je jeho oblečení vyrobeno? Učitel vyzve žáky, aby se zamysleli, z jakých materiálů je jejich oblečení vyrobeno.
3. Další téma diskuse se týká původu oblečení. To žáci zjistí na cedulkách přímo na oblečení.
4. Žáci se zamyslí a následně diskutují, co a jak dělat, aby si své oblečení zachovali co nejdéle „jako nové“.

AKTIVITA 3 - TEXTILNÍ KOLÁŽ, TEXTILNÍ DOMINO

Cíl: Využití nepotřebných látek či oblečení

Metoda: Přímého pozorování, názorné ukázky (citové prožitky)

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: Staré hadry, trika, látky, deky, nůžky, lepidlo, provázek na zavěšení, karton od krabic, dle vlastní volby

Postup:

1. Učitel se rozhodne, zda bude se žáky tvořit koláž nebo domino a podle toho je instruuje a dle potřeby žákům pomáhá.
 - KOLÁŽ - žáci si rozstřihají látky na stejné čtverečky a lepí je vedle sebe, vzniká dečka, či obraz. Vlastní fantazii se meze nekladou.
 - DOMINO - žáci si rozstřihají látky na stejné čtverečky a lepí je vedle sebe jako domino, 2 různé na jeden díl papíru tak, aby další díly na sebe navazovaly stejným kusem látky.

Učitel ve skupinkách pomáhá.

2. Učitel vypráví příběh: Povídá se, že když odcházeli lidé za prací, či poznáním z Evropy do Ameriky převážně z Velké Británie, tak si chtěli dochovat kousek svého domova. Rozstřihali si deky a staré oblečení na kousky a sešili k sobě tak, že vznikly různé polštářky nebo deky i nástěnné barevné obrázky. Každý kousek látky jim pak připomínal domovinu, košile po mamince, či šátek po dědovi atd. Vznikla tím i tradice, že děti dostaly k narozeninám polštářek se známými kousky látek, které dýchaly vzpomínkami.

3. Textilní koláž či domino je možné vyvěsit na nástěnkou.

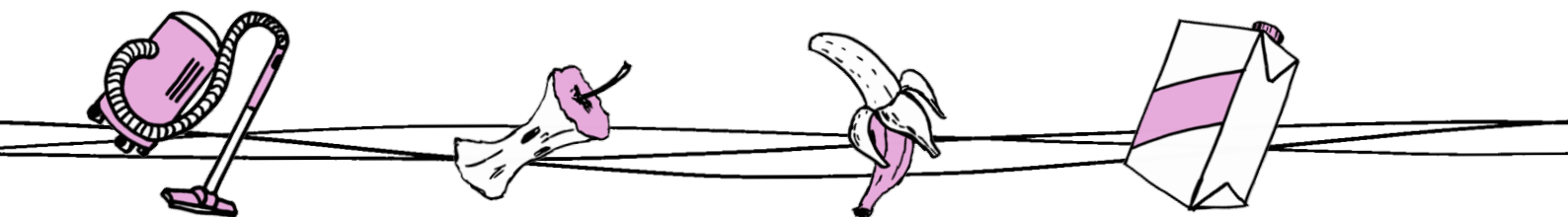
SCÉNÁŘ II.

Věková skupina: 5. ročník ZŠ

AKTIVITA 1 – ÚVOD – RODINA ŠETRNÝCH

Cíl: Žáci budou uvedeni do tématu oblečení, jeho významu, přístupu k němu, aby nám sloužilo co nejdéle a dalších s ním spojených aspektů

Metoda: Četba příběhu, reflexe, diskuse

Časová dotace: 10 min.

Pomůcky: Text příběhu, případně tabule/flipchart a psací potřeby

Postup: Učitel vypráví žákům o rodině Šetrných

Pepa Šetrný je zcela obyčejný kluk. Chodí do 5. třídy. Velice rád hraje s kamarády fotbal i ostatní kolektivní sporty. Často se mu stává, že si roztrhne tepláky, zašpiní kraťasy, či poškodí jiné kalhoty. Dříve se na něj maminka často zlobila. Opakovala mu, že nevydělávají s tatínkem jen na to, aby mu kupovali stále nové sportovní oblečení. A proto mu maminka poškozené věci začala zašívát a tím prodlužovala jejich životnost. Také již více důsledně dbá na to, aby Pepa nosil na sportování po hřišti jiné oblečení, než do školy, aby si je zbytečně neničil. Anička, ta není jako bratr Pepa. Dbá o sebe mnohem více, jako každá slečna. A protože má kamarádky, které se rády předvádí v něčem novém, tak se jim chce vyrovnat. Maminka s tatínkem si nevědí rady, co si s Aničkou mají počít. Neustále se domáhá nového oblečení, i když má svého dostatek a je funkční. Je to zcela běžné, nebo je to jen její rozmar?

V dalším kroku si žáci prohlédnou své oblečení, uvědomí si, z jakých materiálů, je jejich oblečení dnes.

AKTIVITA 2 - ZAMYŠLENÍ SE NAD OBLEČENÍM

Cíl aktivity: Žáci se zamyslí nad svým oblečením, materiály a kvalitou

Metoda: Spolupráce ve dvojicích, diskuze

Časová dotace: 15 min.

Pomůcky: Kartičky, látky, vytištěné pracovní listy

Postup: Žáci s pracovním listem ve dvojicích (formou interview – vzájemně se prostřídají), odpovědi na otázky zapisují do pracovního listu. Učitel může k uvedení tématu využít kartiček a materiálů ze SCÉNÁŘE I (Aktivita 2).

AKTIVITA 3 - KOBEREČEK Z TRIČEK (ŽIVÝ TKALCOVSKÝ STAV)

Cíl: Využití nepotřebných látek, či oblečení. Žáci si uvědomí možnosti využití v praxi.

Metoda: Praktických činností

Časová dotace: 20 min.

Pomůcky: Stará trička jakýchkoli barev, nůžky, dřevěná tyčka, či násada na koště, velké klubko vlny na pletení

Postup: Stará trička (nejlépe po tatínkovi, aby měla dlouhá záda) si nastříháme na 3 cm široké pásky stejně dlouhé, asi 60 cm. Uchytíme na tyčku, či násadu na koště (nachystáme předem).

Pokud je početná třída, je vhodné ji rozdělit na 2 skupiny - jedna skupina kolem 15 dětí.

Hlavní rozdělení rolí:

1. Hlavní držák stavu – 1. žák drží tyčku s navázanými proužky látky.

2. Člunek - Na každé straně stavu je jeden žák na protahování klubka vlny přes stav.

3. OSNOVA – Ostatní žáci stojí naproti tyčce a každý drží jeden konec provázku z triček.

Žáci tvořící osnovu se rozpočítají „na první a druhý“. Když dají první provázky dolů, druzí je dají nahoru.

Mezitím, postranní žák – „člunek“ si podrží konce vlny u sebe a prostrčí klubko vlny žákovi na druhou stranu osnovy. Vše se opakuje, když první žáci – „osnovy“ dají provázky nahoru a druzí dolů. Žák člunek vrátí klubko vlny na výchozí stranu. Tak vznikne živý tkalcovský stav z žáků třídy

Závěr: Žáci se pokusí svými vlastními silami vyrobit kousek koberce z textilních materiálů z již nepotřebného oblečení. Tento kousek si pak mohou vystavit na nástěnku jako příklad hravé recyklace starého textilu. Cení se kolektivní práce a tvořivost.

Viz. obrázek: malujeme.files.wordpress.com/2011/03/dsc_1652.jpg

ZPŮSOB ZHODNOCENÍ LEKCE

Ústní shrnutí lekce, vyplnění pracovního listu, praktické ukázky domina, koláž, celkové zamyšlení se nad tématem

